

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI  
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI  
NAMANGAN MUHANDISLIK-QURILISH INSTITUTI

**NamMQI**  
O'quv-uslubiy boshqarma  
№ 63.  
2023 yil 08 oy 20 kuni.



AVTOTRANSPORT KORXONALARINI QAYTA QURISH  
FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi	700 000 —	Muxandislik, ishlov berish va qurilish sohalari
Ta'lim sohasi:	710 000 —	Ishlab chiqarish va ishlov berish sohalari
Mutaxassislik:	70712501 —	Yerusti transport tizimlari va vositalari

Fan/modul kodi ATKQ02304	O'quv yili 2024-2025	Semester 3	ECTS-kreditlar 4
Fan/modul kodi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4
1	Fanning nomi Avtotransport korxonalarini qayta qurish	Auditoriya mas'ul ulotlar (soat) Jami 60 (30 ma'ruza, 30 amaliy)	Mustaqil ta'lim (soat) 60
2	Jami yuklama (soat) 120		

**I. Fanning mazmuni:**

Fanning o'qitishdan maqsad-tayyorlanadigan magistrarga avtotransport korxonalarini texnik bazasi, uni qayta qurish va texnik qayta jihozlash bo'yicha ilmiy-nazariy bilimlarni berishdir. «ATK ni qayta qurish» fanini o'qitishdan maqsad avtomobil transporti ishlab chiqarish texnik bazasini va harakatlanuvchi tarkibga TXK va ta'mirlash tizimini rivojlantirish, samaradorligini oshirish, ishlab chiqarish quvvatlarini shakllanish tamoyillari haqidagi bilimlarini talabalarga o'rgatishdir.

Fanning vazifalari-avtotransport korxonalarini qayta qurish hozirgi holatini tahlil qilish natijasida ularni rivojlantirish shakllarini tanlash, TXK va ta'mirlash tizimini mavjud harakatlanuvchi tarkib asosida tashkil etish uslublarini takomillashtirish tamoyillarini o'rganishga yo'nalishlari: ishlab chiqarish bazasini kengaytirish, qayta qurish va texnik qayta jihozlash yo'llari bilan ular bilan foydalanish samaradorligini oshirish yo'llarini o'rgatishdan iborat.

**1. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mas'ul ulotlari)**  
**II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:**

**1-mavzu: Kirish.** Avtomobil transporti oldida turgan vazifalar. Avtotransport korxonalarini ishlab chiqarish texnik bazasini (ICHTB) hozirgi holati, rivojlantirish va takomillashtirish. Fanni maqsadi va vazifalari.

**2-mavzu: ICHTB faoliyatining samarasiga ta'sir etuvchi omillarning tahlili.**

Ishlab chiqarish texnik bazasini vazifalari. ICHTB tarkibi. Samaradorlik ko'rsatkichlariga ta'sir etuvchi omillar va ularni tahlili: Avtotransport korxonalarini texnik bazasi elementlarini tahlili. Avtomobillarga TXK va T texnologik jarayonlarini tahlili. ATK larni jihozlar bilan ta'mirlanganligini tahlili. ICHTB ni asosiy kamchiliklarini tahlili.

**3-mavzu: Ishlab chiqarish texnik bazasini rivojlantirish shakllari.**

Avtotransport korxonalarini takomillashtirish. Takomillashtirishni afzallik va qiyinchiliklari. Qayta qurish va texnik qayta jihozlashni kamchilik va ijobiy tomonlari va amal qilish sharoitlari. ATK ni ICHTB shakllari (yangi qurilish, kengaytirish, qayta qurish va texnik qayta jihozlash).

**4-avzu: ICHTB ni rivojlantirishni asosiy yo'nalishlari.**

ICHTB ni rivojlanish yo'llarini tahlili. ICHTB ni rivojlantirish va takomillashtirishni asosiy yo'nalishlari. Takomillashtirishning maqsadlari.

**5-mavzu: ATK ICHTB ni takomillashtirish loyihasini ishlab chiqish metodologiyasi.**

ATK ICHTB ni takomillashtirish loyihasini ishlab chiqish. ATK ICHTB ni takomillashtirish loyihasini ishlab chiqish metodologiyasi

**6-mavzu: Loyihalashning xususiyatlari va asosiy bosqichlari. Dastlabki ma'umotlar.**  
Asosiy loyihalash bosqichlari va ularning xususiyatlari. Asosiy loyihalash bosqichlari. Asosiy bosqichlarda bajariladigan ishlar va ularning tasnifi. Loyihalash topshiriqlarini tayyorlash va tayyorlashda amal qilmadigan me'yoriy hujjatlar. Umumiy ma'umotlar. Avtosaroyning miqdori. Korxonaning shtatlar soni. ATK hududining ko'rsatkichlari. Asosiy binolarning tavsifi. Ishlab chiqarish ustaxonalarini tavsifi. TXK va JT ishlab chiqarishni tashkiliy shakllarini tavsifi. Ishlab chiqarish mintaqalari va ustaxonalaridagi asriy texnologik jihozlarning tavsifi va ruyxati.

**7-mavzu: ATK larini ICHTB ni holatini tahlili.**

Korxonani ICHTB elementlari va ishchi kuchi bilan ta'minlanganlik darajasi. Korxonani bosh rejasini. Korxonada hududini tashkiliy tarkibi. ATK hududida bino va qurilmalarni joylashishi. Harakatlanuvchi tarkibni ochiq maydonda saqlashni tashkil etish. ATK hududida bino va qurilmalarni joylashishi. ATK hududida harakatlanuvchi tarkibni harakatlanishini tashkil etish. Korxonaning ishlab chiqarish binolari. Qurilish konstruksiyalarining materiallari. Qurilish konstruksiyalarining parametrlari. Ishlab chiqarish omborxonalarining joylashishi. Ishchi postlarini joylashishi. TXK va JT ishlari texnologiyasi va tashkiliy shakllari.

**8-mavzu: ATK larni qayta qurish usullari va yo'llari.**

ATK ni rivojlantirish istiqbolari. ATK lardagi bino va inshootlarni qayta qurish usullari. Gaz yomil'isida ishlovchi avtomobil korxonalarini qayta qurish. ATK larni qayta qurish variantlarini iqtisodiy baholash. Asosiy ishlab chiqarish binolari bo'yicha texnologik loyihalash ko'rsatmalari. Yordamchi binolar bo'yicha texnologik loyihalash ko'rsatmalari.

**9-mavzu: ATK ni texnik-iqtisodiy ko'rsatkichlari.**

Texnik-iqtisodiy ko'rsatkichlar turlari. Texnik-iqtisodiy ko'rsatkichlarni aniqlash uslublari. Haqiqiy va loyihaviy etalon ko'rsatkichlarni so'hashtirish. Loyihani iqtisodiy baholash.

**10-mavzu: ATK ni ICHTB ni kengaytirish.**

Avtotransport korxonasini bosqichma-bosqich kengaytirish. Avtotransport korxonasini kengaytirishga qo'yiladigan talablar. Avtotransport korxonasini kengaytirishni o'ziga xos xususiyatlari.

**11-mavzu: Avtotransport korxonalarini bosqichma-bosqich qayta qurish.**

Avtotransport korxonasini bosqichma-bosqich. Avtotransport korxonasini qayta qurishga qo'yiladigan talablar. Avtotransport korxonasini qayta qurishni o'ziga xos xususiyatlari.

**12-mavzu: ATK ni TXK-JT mintaqalari va ishlab chiqarish ustaxonalarini texnik qayta jihozlash.**

TXK va joriy ta'mir mintaqalari qo'yiladigan talablar. Mintaqalarni texnologik hisobi. Mintaqalarda bajariladigan ishlarni tashkil etish. Mintaqalarni texnik qayta jihozlash. Texnologik jihozlari. Ishlab chiqarish ustaxonalariga qo'yiladigan talablar. Texnik qayta jihozlash sharoitlari. Ustaxonalarni texnologik hisobi, ularda bajariladigan ishlarni tashkil etish. Texnologik jihozlari.

**13-mavzu: Respublikamizdagi ATK larini holatini, qayta qurishni va texnik qayta jihozlashni tahlili.**

Respublikamizdagi avtotransport korxonalarini ishlab chiqarish faoliyatini tahlili. ATK larni qayta qurish va texnik qayta jihozlash sharoitlari. ATK larni qayta qurish va texnik qayta jihozlashga qo'yiladigan talablar. Qayta qurish va texnik qayta jihozlash bosqichlari. Qayta jihozlashga qo'yiladigan talablar.

qurish va texnik qayta jihozlashni tashkii etish. Namangan viloyati va shahridagi avtotransport korxonalarini ishlab chiqarish faoliyatini tahlili. ATK larni qayta qurish va texnik qayta jihozlash.

**14-mavzu. Ishlab chiqarish mintaqalari va utaxonalarini texnologik rejalashtirish.**  
Ishlab chiqarish binosini hajmiy-rejaviy yechimlari. TXK, JT va diagnostika mintaqalari, ustaxonalar va omborxonalarini o'zaro joylashtirishga bo'lgan asosiy talablar. TXK mintaqalarini rejalashtirish. JT mintaqasini rejalashtirish. Ustaxonalarini rejalashtirish: chilangar-mexanik, agregat-mexanik, elektrotexnik, akkumulyator, ta'minot tizimini ta'mirlash, kamera yamash va shina yig'ish, issiqlik ustaxonalar guruhi, peyvandlash, misgarlik, kuzov, bo'yoqchilik, duradgorchilik, qoplamachilik, gidromexanik uzatmalar qutisini ta'mirlash va boshqalar. Avtomobillarni saqlash mintaqasini rejalashtirish.

**15-mavzu: ATK larni qayta qurish va texnik qayta jihozlashni har xil variantlarini ishlab chiqish. Qayta qurilayotgan ATK lar ko'rsatkichlarini tahlil qilish va texnik-iqtisodiy baholash.**

Avtotransport korxonalarini qayta qurishni har xil variantlarini ishlab chiqish va solishtirish. Avtotransport korxonalarini texnik qayta jihozlashni har xil variantlarini ishlab chiqish va solishtirish. Texnik-iqtisodiy ko'rsatkichlar turlari. Texnik-iqtisodiy ko'rsatkichlarni aniqlash uslublari. Haqiqiy va loyihaviy etalon ko'rsatkichlarni solishtirish. Loyihani iqtisodiy baholash.

### III. Amaliy mashg'ulot (A)

1. ICHTB ni rivojlantirishni asosiy yo'nalishlari
2. Loyihalashning xususiyatlari va asosiy bosqichlari
3. ATK larni qayta qurish usullari va yo'llari
4. Qayta qurilayotgan ATK ni texnologik hisobi
5. ATK ni ishlab chiqarish dasturini hisobi
6. Ishlab chiqarish mintaqalarini texnologik hisobi
7. ATK ni bosh rejasini qayta qurish
8. ATK ishlab chiqarish binosini qayta qurish
9. Ishlab chiqarish ustaxonalarini texnik qayta jihozlash
10. TXK va JT mintaqalarini texnik qayta jihozlash
11. Avtoservis korxonalarini ishlab chiqarish texnik bazasi (ICHTB)
12. Avtoservis korxonalarini loyihalashni texnik-iqtisodiy asoslash
13. Avtoservis korxonalarini ICHTB ni texnologik hisobi
14. ATXKS lar ishlab chiqarish-omborxonona maydonlarini hisobi
15. ATXKS larni qayta qurish loyihasini texnik-iqtisodiy baholash

### IV. Laboratoriya mashg'uloti (L)

O'quv rejasida laboratoriya mashg'ulotlari ko'rsatilmagan.

### V. Mustaqil ta'lim topshiriqlari

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Yulovchi tashish avtotransport korxonasi (Avtobus saroyi)
2. Yengil avtotransport korxonalarini (taksi sarolari)
3. Yuk tashuvchi avtotransport korxonasi
4. Maxsus avtotransport korxonasi
5. Xalqaro yuk tashuvchi avtotransport korxonasi
6. Aralash avtotransport korxonasi.

3

### VI. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetentsiyalar)

Respublika ta'lim tizimini, turlari, bosqichlari, shakli haqida ta'lim to'rtinchi qomun, kadrlar tayyorlash milliy dasturlari haqida **tasavvurga ega bo'lishi; (bilim)**

ATK ishlab chiqarish texnik bazasi holatini; ATK ishlab chiqarish texnik bazasini tahlil qilishni; yangi zamonaviy texnologiyalar tayangan holda avtotransport korxonalarini faoliyatini tahlil qilishni; avtotransport korxonalarini ishlab chiqarish texnik bazasini qayta qurish va texnik qayta jihozlashda ishlatiladigan hamma turdagi resurslarni to'g'ri va oqilona foydalanishni; avtotransport korxonalarini qayta qurish va texnik qayta jihozlashni loyihasini ishlab chiqishni; avtotransport korxonalarini qayta qurish va texnik qayta jihozlashni texnik-iqtisodiy baholash va ularni qiyoslashni **bilishi va ulardan foydalana olishi (ko'nikma);**

avtomobillarga texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash ishlarini bajarishda qo'llaniladigan texnologik jihozlarning o'ziga mos konstruktiv xususiyatlari va ularning takomillashishini; sohadagi mavjud asosiy xuquqiy, me'yoriy-texnik va texnologik hujjatlarini; texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash sifatini ta'minlashda jihozlarning o'rni; avtotransport korxonasidagi texnologik va mehnat sharoitini yaratuvchi maishiy jihozlarni xavfsiz ekspluatatsiya qilish, ularga texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlashni; avtotransport korxonalarini texnologik jihozlarni bilan ta'mirlash va ta'mirlashni; avtotransport korxonalarini loyihalash va ularni texnik-iqtisodiy baholashni **bilishi va ulardan foydalana olish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.**

### VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- ma'ruzalar;
- interfaol-keys-stadilar;
- amaliy va laboratoriya mashg'ulotlari;
- guruhlarda ishlab;
- taqdimotlar qilish;
- individual loyihalalar;
- jamoa bo'lib ishlab va himoya qilish uchun loyihalalar.

5

### VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.

6

### Fan bo'yicha tavsiya etilgan adabiyotlar ro'yxati

#### Asosiy adabiyotlar

1. Musajonov M. Z. Avtotransport tarmog'i korxonalarini loyihalash. Ikkinchi qayta ishlangan va to'ldirilgan nashri.-T.: Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti, 2011.- 320 b.
2. Musajonov M. Z. Avtotransport tarmog'i korxonalarini loyihalash.-T., ФАН, 2006.- 232 b.
3. Musajonov M. Z. Avtotransport tarmog'i korxonalarini loyihalash.-T.: Voris-nashriyoti, 2006.-259 b.
4. Наполский Г. М. Технологическое проектирование автотранспортных предприятий и станций технического обслуживания – М.: Транспорт, 1993-272 с.
5. Наполский Г. М., Путин А.В. Автотранспорт корхоналарини қайта қуриш ва техник қайта жиҳозлаш (М.З. Мусајонов, Н.М. Муминџонов).-Т.: ТАЙИ, 2004 - 87 бет.

### Qo'shimcha adabiyotlar

1. Polvonov A.S. Avtoservis korxonalarini loyihalash asoslari. Oliy o'quv yurtlari uchun darslik. -T.: "Usmom Nosir media" nashriyoti, 2024.-278 b.
2. Автомобилларнинг техник эксплуатацияси. Олий ўқуу юртлири учун дарслик (Кузнецов Е. С. тахрири остидаги кайта ишланган ва тўлдирилган русча 4-нашрдан ТАЙИИ профессори Сиддинназаров Қ.М. тахрири остида таржима) – Т. Votiz – nashriyot, 2006.-630 б.
3. Положение о техническом обслуживании и ремонте подвижного состава автомобильного транспорта. - М.:1996. 73с.
4. Типовые проекты автотранспортных предприятий и станций технического обслуживания автомобилей. Гипроавтотранс и другие проектные организации.
5. Ўзбекистон Республикаси автомобил транспорти харакат таркибига техник хизмат кўрсатиши ва таъмирлаш тўғрисидаги Низом. Тошкент, 1999 й.
6. Автомобиллар сервис асослари. Дарслик. Хамроқулов о., Назарқулов Я.П., Магдиев Ш.П., Кадрихашев Т. Тошкент, "Фега" нашриёти, 2007й. -176 б.
7. Афанасьев Л. Л., Маслов А. А., Колясинский Б. С. Гаражи и станций технического обслуживания автомобилей. - М.: Транспорт, 1980. -216 с.
8. Давидович Л. М. Проектирование предприятий автомобильного транспорта.-М.: Транспорт, 1975. -392с.
9. Карой Херцег. Станций обслуживания легковых автомобилей-Транспорт, 1978-303с.
10. Карташов В. П. Развитие производственно-технической базы автотранс-портных предприятий – М.: Транспорт, 1991 -151 с.
11. Специализированное технологическое оборудование номенклатурный каталог. М.: ЦЕНТИ Минавтотранса РСФСР, 1986. -194 с.
12. Нормативный документ Узбекистана.UZ. 52.02. D08-2. Инструкции по эксплуатации газобаллонных автомобилей для работы на сакагом природном газе..

### Internet va Ziyonet saytlari

- <http://www.mobilautotrans.ru>
- <http://www.autoelectric.ru>
- <http://www.mosautolab.ru>
- <http://www.uzavtosanoat.uz>
- <http://www.avtoolam.uz>
- <http://www.zivonet.uz>
- <http://www.auto-sib>
- <http://www.znaj.ru/referats/transport>
- <http://www.00048708.htm>
- <http://www.Standard.uz>

7 **Namangan muhandislik-qurilish instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.**

8 **Fan/modul uchun mas'ul(lar):**

A.S.Polvonov-NamMQI "Transport vositalari muhandisligi" kafedrası dotseti, t.f.n.

### Taqrizchilar:

Munavvarxonov Z.T.- NamMQI, Transport vositalari muhandisligi kafedrası mudiri, t.f.n., dotsent.

S.Murotov - «Turon-95 MBI» MCHJ direktori.